

Anonymizované znenie

Preklad

C-421/23 – 1

Vec C-421/23

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

10. júl 2023

Vnútroštátny súd:

Cour d'appel de Liège

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

25. máj 2023

Žalobca:

Ministère public

Vedľajší účastník:

Office National de Sécurité Sociale (ONSS)

Obvinený:

EX

[*omissis*]

Cour d'appel de Liège (Odvolací súd Liège, Belgicko)

Rozsudok

ŠIESTEHO trestného oddelenia

VO VECI:

PROKURÁTOR

A

ONSS (Office national de la sécurité sociale) (Národný úrad pre sociálne zabezpečenie, Belgicko) [*omissis*]

– vedľajší účastník, ktorý vstúpil do konania dobrovoľne

[*omissis*]

PROTI:

[EX], [*omissis*] portugalskej štátnej príslušnosti, bez známej adresy v Belgicku, ktorý mal bydlisko na adrese [*omissis*] Barcelos (PORTUGALSKO), tvrdí, že v súčasnosti má bydlisko na adrese [*omissis*] v 4490 POVOA DE VARZIM (PORTUGALSKO)

– obžalovanému

prítomný a asistenciu poskytuje pán LAMBERT Steve, advokát v BRUSELI

obvinenému z toho, že

[*omissis*]

A. [*omissis*]. [Obvinenie, ktorého sa odvolanie netýka]

B. [*omissis*]. [Obvinenie, ktorého sa odvolanie netýka]

C. Neplatenie príspevkov na sociálne zabezpečenie v dôsledku odmietnutia podania vyhlásenia

Vo [svojom] postavení zamestnávateľa alebo zástupcu:

[*omissis*]

Zaplatil menej príspevkov, než je povinný zaplatiť, alebo nezaplatil žiadne príspevky v dôsledku opomenutia alebo odmietnutia podať vyhlásenie alebo poskytnúť informácie uvedené v bode 2, alebo v dôsledku činu uvedeného v článkoch 232 a 235.

V období od 31. 1. 2012 do 31. 1. 2018 ako zamestnávateľ alebo zástupca nezaplatil splatné príspevky za zamestnancov skutočne zamestnaných v mene desiatej a jedenástej žalovanej na belgickom území, t. j. za 640 pracovníkov, ktorí boli podvodne vyslaní z Portugalska do Belgicka.

[omissis]

D. [omissis]. [Obvinenie, ktorého sa odvolanie netýka]

E. Trestný čin podvodu v oblasti sociálneho zabezpečenia

V prejednávanej veci

[omissis]

- použil falošné formuláre o vyslaní a falošné dohody o vyslaní s cieľom uskutočniť podvodné vyslanie pracovníkov zo spoločností, aby vytvoril zdanie zákonnosti vyslania pracovníkov, a falošné faktúry s cieľom zakryť podvodnú povahu vyslania;

[omissis].

F. [omissis] [Obvinenie, ktorého sa odvolanie netýka]

G. [omissis] [Obvinenie, ktorého sa odvolanie netýka]

H. Pranie špinavých peňazí (súvisiace)

[omissis]

Premenili alebo previedli veci uvedené v článku 42 ods. 3 Code pénal (Trestný zákonník) s cieľom utajiť alebo zakryť ich nezákonný pôvod alebo pomôcť akejkoľvek osobe zapojenej do spáchania trestného činu, z ktorého tieto veci pochádzajú, vyhnúť sa právnym dôsledkom svojho konania.

Zatajili alebo zakryli povahu, pôvod, miesto, dispozíciu, pohyb alebo vlastníctvo vecí uvedených v článku 42 ods. 3 Code pénal (Trestný zákonník), hoci vedeli alebo mali vedieť o ich pôvode.

So zreteľom na rozsudok tribunal de première instance de **NAMUR** (Súd prvej inštancie **NAMUR**), oddelenia **NAMUR**, z **10. novembra 2021** (uznesenie č. 989), ktorý:

TRESTNOPRÁVNA STRÁNKA:

KONŠTATUJE, že obvinenia A, B, C, D.1, D.2, D.3, E, F, G.1 a H boli preukázané tak, ako boli sformulované;

ODSUDZUJE obžalovaného:

- na trest **odňatia slobody** v trvaní 4 rokov a **pokutu** vo výške **100 000 eur** x 6, teda **600 000 eur** alebo subsidiárne na 3 mesiace odňatia slobody; s **podmienečným odkladom** výkonu polovice trestu odňatia slobody a polovice pokuty na **5 rokov**;
- [omissis] [Vedľajšie sankcie, ktoré sa netýkajú prejudiciálnych otázok]

NARIAĐUJE:

- **konfiškáciu** sumy 15 461 997,38 EUR.

Táto suma bude pridelená ONSS.

- [omissis] [Iné konfiškácie, ktoré sa netýkajú prejudiciálnych otázok]

CIVILNÁ STRÁNKA:

[omissis]

Nárok ONSS, ktorý uplatnil v rámci trestného konania, je prípustný a dôvodný, pokiaľ ide o predbežnú sumu 15 978 913,72 eur.

[omissis]

[omissis]

PO PREROKOVANÍ:

1. Konanie.

Odvolania obžalovaného [EX] a prokurátora proti tomuto obžalovanému sú prípustné, pretože boli podané v zákonnej forme a v zákonnej lehote.

Obžalovaný spochybňuje svoju vinu v obvineniach C, E a H, výšku trestu a občianskoprávne odsudzujúce výroky.

Prokuratúra kritizuje výšku trestu.

2. Analýza.

Skutkový stav

Prvoinstančný súd dokonale vystihol kontext:

Stačí, aby súd pripomenul, že obžalovaný je odsúdený za to, že prostredníctvom belgických, portugalských, anglických a luxemburských spoločností zamestnával na území [Belgického] kráľovstva v stavebníctve 650 pracovníkov portugalskej štátnej príslušnosti.

Keďže sa súd zaoberal len námietkami, ktoré sa týkajú obvinení C (neplatenie príspevkov na sociálne zabezpečenie), E (podvod v oblasti sociálneho trestného práva) a H (pranie špinavých peňazí), konštatuje, že portugalskí pracovníci boli v rokoch 2011 až 2017 vyslaní na belgické územie na základe falošných potvrdení A1, aby pracovali na stavbách v Belgicku.

Prvoinstančný súd rozhodol, že potvrdenia A1 a dohody o dočasnom pridelení – tých sa týkali obvinenia D1 a D2, ktoré neboli na tomto súde napadnuté – sú falzifikáty.

Aby totiž pracovníci, na ktorých sa potvrdenie o dočasnom pridelení vzťahuje, naďalej podliehali sociálnemu zabezpečeniu krajiny pôvodu, je nutné požiadať o vydanie týchto potvrdení portugalské orgány sociálneho zabezpečenia a tie ich musia vydať.

Okrem toho musí zamestnávateľ, ktorý chce využiť vyslanie do iného členského štátu Európskej únie, vykonávať v štáte, v ktorom je usadený, podstatnú činnosť, a maximálne trvanie vyslania je 24 mesiacov.

O veci samej

Obžalovaný uplatňuje ako prvý odvolací dôvod to, že akonáhle má príslušná inštitúcia hostiteľského členského štátu pochybnosti o správnosti skutočností, na základe ktorých boli vydané potvrdenia A1, prináleží príslušnej inštitúcii sociálneho zabezpečenia členského štátu, ktorý tieto potvrdenia vydal, aby ich opodstatnenosť posúdila.

Platí, že pokiaľ nie je potvrdenie A1 zrušené alebo vyhlásené za neplatné, príslušná inštitúcia členského štátu, v ktorom pracovník vykonáva prácu, musí brať do úvahy skutočnosť, že na tohto pracovníka sa už vzťahuje právna úprava sociálneho zabezpečenia členského štátu, kde je spoločnosť, ktorá ho zamestnáva, usadená, a v dôsledku čoho táto inštitúcia nemôže začleniť predmetného pracovníka do svojho vlastného systému sociálneho zabezpečenia¹.

Súdny dvor Európskej únie pripomína, že zo zásady lojálnej spolupráce vyplýva, že každá inštitúcia členského štátu musí starostlivo preskúmať uplatniteľnosť svojho vlastného systému sociálneho zabezpečenia. Z tejto zásady vyplýva aj to,

¹ Rozsudok z 27. apríla 2017, A-Rosa Flussschiff (C- 620/15, EU:C:2017:309, bod 43 a citovaná judikatúra).

že inštitúcie ostatných členských štátov môžu oprávnene očakávať, že inštitúcia dotknutého členského štátu túto povinnosť splní².

Je preto povinnosťou príslušnej inštitúcie členského štátu, ktorá vydala potvrdenie A1, zvážiť, či je toto vystavenie potvrdenia dôvodné, a prípadne ho zrušiť, pokiaľ príslušná inštitúcia členského štátu, v ktorom pracovník vykonáva prácu, vyjadrí pochybnosti týkajúce sa správnosti skutkových okolností, na základe ktorých bolo vydané spomenuté potvrdenie, a teda aj údajov, ktoré sú v ňom uvedené, najmä z dôvodu, že nezodpovedajú požiadavkám vyplývajúcim z článku 14 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71 (dnes nariadenie č. 883/2004)³.

V článku 5 nariadenia č. 987/2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, sa uvádza:

1. Dokumenty vydané inštitúciou členského štátu, ktoré osvedčujú situáciu osoby na účely uplatnenia základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia, ako aj podporné doklady, na základe ktorých boli dokumenty vydané, uznávajú inštitúcie iných členských štátov, pokiaľ ich členský štát, v ktorom boli vydané, nezrušil ani nevyhlásil za neplatné.

2. V prípade pochybností o platnosti dokumentu alebo pravdivosti skutočností, z ktorých vychádzajú tvrdenia, ktoré sú v ňom uvedené, inštitúcia členského štátu, ktorej sa dokument predložil, požiada inštitúciu, ktorá dokument vydala, o poskytnutie potrebných objasnení a v prípade potreby o zrušenie tohto dokumentu. Vydávajúca inštitúcia prehodnotí dôvody na vydanie dokumentu a prípadne ho zruší.

Týmto potvrdením príslušná inštitúcia členského štátu, v ktorom je usadený podnik zamestnávajúci dotknutých pracovníkov, vyhlasuje, že na týchto pracovníkov sa naďalej uplatňuje jej vlastný systém sociálneho zabezpečenia. Ako už bolo uvedené, vzhľadom na zásadu, podľa ktorej zamestnanci môžu byť poistení len v jednom systéme sociálneho zabezpečenia, má toto potvrdenie nevyhnutne za následok to, že systém iného členského štátu sa nemôže uplatniť⁴.

V prejednávanom prípade portugalské inštitúcie sociálneho zabezpečenia nevydali žiadne potvrdenie A1, keďže prvoinstančný súd preukázal, že tieto potvrdenia sú falzifikáty.

Obžalovaný však tvrdí, že ak existujú nepriame dôkazy podvodu, medzi ktoré treba zaradiť aj situáciu falzifikátov potvrdení A1, ktoré nepochádzajú od orgánu

² Pozri analogicky rozsudok z 3. marca 2016, Komisia/Malta (C- 12/14, EU:C:2016:135, bod 37).

³ Rozsudok zo 6. februára 2018, Altun a i. (C- 359/16, EU:C:2018:63, bod 43).

⁴ Rozsudky z 26. januára 2006, Herbosch Kiere (C- 2/05, EU:C:2006:69, bod 21), a z 27. apríla 2017, A-Rosa Flusssschiff (C- 620/15, EU:C:2017:309, bod 38).

príslušného na ich vydanie, musí sa aj tak uskutočniť dialóg a zmierovací postup. Bol by to nutný predpoklad na určenie toho, či boli splnené podmienky existencie podvodu.

Pri skúmaní tohto odvolacieho dôvodu súd predovšetkým pripomína, že nariadenie č. 987/2009 kodifikovalo judikatúru Súdneho dvora tým, že zakotvilo záväznosť potvrdenia A1 a výlučnú právomoc inštitúcie, ktorá ho vydá, posúdiť platnosť uvedeného potvrdenia a výslovne prevzalo uvedený postup ako prostriedok na vyriešenie nezhôd týkajúcich sa tak správnosti dokumentov vydaných príslušnou inštitúciou členského štátu, ako aj určenia právnych predpisov uplatniteľných na dotknutého pracovníka⁵.

Takéto úvahy však nesmú viesť k tomu, aby osoby podliehajúce súdnej právomoci mohli uplatňovať normy EÚ podvodne alebo zneužívajúcim spôsobom.

Zásada zákazu podvodného konania a zneužitia práva je totiž všeobecnou zásadou práva Únie, ktorú musia dodržiavať osoby podliehajúce súdnej právomoci. Uplatnenie právnej úpravy Únie pritom nemožno rozšíriť tak, aby sa vzťahovalo na transakcie, ktoré sú vykonávané s cieľom získať výhody stanovené právom Únie podvodom alebo jeho zneužitím⁶.

Súd navyše konštatuje, že práve v súvislosti s podozrením z podvodu je uplatnenie postupu dialógu a zmierovacieho postupu pred prípadným právoplatným konštatovaním podvodu príslušnými orgánmi hostiteľského členského štátu mimoriadne dôležité, lebo vďaka nemu môže príslušná inštitúcia členského štátu, ktorá potvrdenie vydala, a inštitúcia hostiteľského členského štátu nadviazať dialóg a úzko spolupracovať, pričom pomocou vyšetrovacích právomocí, ktoré majú na základe vnútroštátneho práva, overia a zhromaždia všetky relevantné skutkové a právne okolnosti, ktoré môžu vyvrátiť alebo, naopak, potvrdiť pochybnosti príslušnej inštitúcie hostiteľského členského štátu v súvislosti s okolnosťami vydania príslušných potvrdení A1, o ktorých bolo v prejednávanej veci rozhodnuté, že ide o falzifikáty⁷.

Súdny dvor Európskej únie uvádza, že tento postup je teda nevyhnutným predpokladom na určenie, či sú splnené podmienky existencie podvodu, a teda aj na vyvodenie užitočných záverov, pokiaľ ide o platnosť predmetných potvrdení A1 a právnu úpravu sociálneho zabezpečenia, ktorá sa uplatní na dotknutých pracovníkov⁸.

⁵ Rozsudok z 27. apríla 2017, A- Rosa Flussschiff (C- 620/15, EU:C:2017:309, bod 59).

⁶ Pozri rozsudky z 5. júla 2007, Kofoed (C- 321/05, EU:C:2007:408, bod 38), ako aj z 22. novembra 2017, Cussens a i. (C- 251/16, EU:C:2017:881, bod 27).

⁷ Rozsudok z 2. apríla 2020, CRPNPAC a Vueling Airlines (C- 370/17 a C- 37/18, EU:C:2020:260, bod 66).

⁸ Rozsudok z 2. apríla 2020, CRPNPAC a Vueling Airlines (C- 370/17 a C- 37/18, EU:C:2020:260, bod 71).

Súdny dvor Európskej únie zrejme zastáva názor, že riziko narušenia zásady jednotnej uplatniteľnej právnej úpravy a dvojitého príspevkov a riziko ohrozenia postupu dialógu a zmierovacieho postupu založeného na lojálnej spolupráci medzi príslušnými inštitúciami členských štátov znamenajú, že postup dialógu a zmierovací postup sú nutnou podmienkou.

V prejednávanej veci síce existujú konkrétne nepriame dôkazy o podvode, ktoré boli preukázané a potvrdené prvoinstančným súdom, treba však poznamenať aj to, že príspevky na sociálne zabezpečenie boli skutočne hradené do portugalského systému sociálneho zabezpečenia bez toho, aby bol súd informovaný o dôvodoch, ktoré tieto platby odôvodňovali, keďže prokurátor aj vedľajší účastník tvrdia, že dotknuté spoločnosti v Portugalsku nikdy nevykonávali žiadnu činnosť.

Táto skutočnosť bude mať pravdepodobne vplyv na prípadnú konfiškáciu, ktorú môže súd prípadne nariadiť, ak sa pred súdom vznesené obvinenia, o ktorých má rozhodnúť, preukážu.

Za týchto okolností sa súd domnieva, že musí položiť Súdnemu dvoru Európskej únie prejudiciálne otázky uvedené vo výroku tohto rozsudku.

Z TÝCHTO DÔVODOV,

[*omissis*]

Súd,

pred rozhodnutím vo veci samej konštatuje, že treba Súdnemu dvoru Európskej únie položiť tieto prejudiciálne otázky:

1. Má sa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia vykladať tak, že sa uplatňuje, ak sa bez toho, aby to strany spochybnili, na jednej strane zistí, že predložené potvrdenia A1 sú podľa súdnych orgánov hostiteľského štátu falošné, a na druhej strane ak sa zdá, že z vyšetrovacích úkonov vykonaných justičnými orgánmi toho istého hostiteľského štátu vyplýva, že sporné potvrdenia neboli vydané príslušným orgánom vydávajúceho štátu, hoci tento orgán vybral príspevky na sociálne zabezpečenie?
2. V prípade kladnej odpovede, je postup dialógu a zmierovací postup zavedený článkom 76 ods. 6 nariadenia č. 883/2004⁹ (ktorý preberá postup uvedený v článku 84a ods. 3 nariadenia č. 1408/71) nutnou podmienkou určenia, či boli splnené podmienky existencie podvodu?
3. V prípade kladných odpovedí na tieto dve otázky, môžu pri uplatnení zásady zákazu podvodu a zneužitia práva, ktorá je všeobecnou zásadou

⁹ [*omissis*]. [Poznámka uvedená v zátvorkách v texte otázky]

práva Únie, ktorú musia dodržiavať subjekty podliehajúce súdnej právomoci, orgány štátu, v ktorom zamestnanci vykonávali svoju činnosť, nezohľadniť uvedené potvrdenia A1, a to aj keď sa v prípade podozrenia z podvodu neuplatnil postup zmierovacieho dialógu, ak im predložené skutočnosti umožňujú konštatovať, že uvedené potvrdenia boli vydané v dôsledku konania, ktoré súdny orgán hostiteľského štátu považuje za podvod zo strany zamestnávateľa?

Vyhradzuje si rozhodnutie vo zvyšnej časti a odročuje konanie *na neurčito*.

[*omissis*]

Takto vyhlásené [*omissis*] **25. mája 2023** [*omissis*] [Podpisy a oficiálne formulácie]

PRACOVNÝ DOKUMENT